

6 De Heere was met Jozef

‘De HEERE was met Jozef.’ Dat lijken de kernwoorden te zijn van het negenendertigste hoofdstuk van Genesis. Je leest ze in vers 2 en vers 21. Misschien dat Stefanus in zijn rede tegen de Joden hieraan dacht. Want ook hij zegt: ‘en God was met hem’ (Hand. 7:9).

Ja, achter dat leven van Jozef, achter al zijn lijden en beproevingen, mogen we de hand van God zien. ‘Hij [de HEERE] zond een man voor hun aangezicht henen: Jozef werd verkocht tot een slaaf. Men drukte zijn voeten in de stok; zijn persoon kwam in de ijzers.’ (Ps. 105:17, 18). Dit is – kort gezegd – de samenvatting van Genesis 39. Hij werd door mensen als een slaaf verkocht. Het waren mensen die hem bedrogen en in de gevangenis zetten. Maar het was de HEERE Die hem zond. Dat is het geheim achter de woorden: ‘De HEERE was met Jozef’.

Hoe geheel anders leek dat in de ogen van de mensen, misschien ook wel in Jozefs eigen ogen. De HEERE met hem? Hij was het eigendom van Potifar, een hoveling van Farao, geworden. Een slaaf van een Egyptenaar. Niets wees erop dat dat ooit zou veranderen. Hij was een slaaf en een slaaf zou hij blijven. Uitzichtloos. Toch was er Een Die het leven van Jozef overzag. Hij was het Die hem juist bij Potifar tot een slaaf maakte. Hij had Jozef voorbestemd tot de op een na hoogste plaats in Egypte. Hier bij Potifar kon hij vast ‘achter de schermen’ meekijken in het hofleven. Jozef kreeg een gepaste opleiding voor zijn toekomstige taak, hoe vernederend het hem ook toescheen. God brengt ons nooit op posities waar we nog niet op voorbereid zijn. Stap voor stap, langzaam maar zeker, bereidt Hij de Zijnen voor op datgene wat Hij voor hen te doen heeft. Dat zijn doorgaans wegen waar we zelf nooit op zouden zijn gaan wandelen. Als we zelf ons leven zouden inrichten, dan zou het er zeker anders uitzien. Maar het einde ervan zou er dan ook heel anders uitzien! Het zou zeker niet eindigen met de ‘kroon der rechtvaardigheid.’ (2 Tim. 4:8). Hoe voorzichtig moeten Gods kinderen dus zijn om niet ontevreden of opstandig te worden tegen hun hemelse Vader onder beproevingen, als alles zo heel anders gaat dan ze zelf gewild hadden. Iedere beproeving die ons op onze knieën voor God brengt in uiterste machteloosheid is tegelijk een oorzaak, een reden voor diepe dankbaarheid. Hij heeft een heel ander, een veel hoger doel met ons leven. Misschien is dit alles nog veel te moeilijk voor je. Misschien brengt het je wel in verwarring. Maar denk aan Jozef. En kijk na maanden, of misschien wel jaren, nog eens om. En zie dan of je niet kunt zeggen dat Zijn wijsheid en almacht in het leiden van je leven alles te boven gaat en je dan kunt vaststellen: alles wat Hij doet, dat is goed.

Jozef kreeg een leidinggevende taak in het huis van Potifar. Ook daarin bereidde de HEERE hem voor op zijn toekomstige taak. Hij zou immers onderkoning van Egypte worden? Hier lezen we nog: ‘en hij stelde hem *over zijn huis*’ (Gen. 39:4). Later horen we Farao zeggen: ‘Zie, ik heb u *over*

gans Egypteland gesteld.' (41:41). Jozef kon dit alles nog niet overzien, maar het was de HEERE Die hem langzaam voorbereidde. En het ging goed, ja, het ging steeds beter met Jozef. De HEERE zegende het huis van de Egyptenaar: 'de zegen des HEEREN was in alles, wat hij had, in het huis en in het veld' (v. 5). En Jozef kreeg steeds meer verantwoordelijkheid totdat hij het in alles voor het zeggen had. Maar toch... hij bleef een slaaf.

De HEERE was met Jozef. En hij vond genade in de ogen van Potifar. (v. 4). Maar we lezen nog iets: 'En Jozef was schoon van gedaante, en schoon van aangezicht.' (v. 6). Veel meer dan dat kon de vrouw van Potifar kennelijk niet in hem zien. Zie je het verschil tussen deze twee mensen, Potifar en zijn vrouw? De een lette op de schoonheid van zijn karakter. Hij merkte iets bijzonders op aan Jozef. De HEERE was met hem en hij schonk hem het volste vertrouwen. De ander keek niet verder dan de buitenkant. Ze zag niet meer dan een knappe jongeman. En ze werd voor hem een voortdurende bron van verzoeking en kwelling en ze probeerde het vertrouwen dat Potifar in Jozef heeft gesteld te breken. En dat niet zo af en toe een keer, nee, het gebeurde 'dag aan dag.' (v. 10). Maar Jozef bleef, door genade, staande. We kunnen zien dat Jozef ook als slaaf in een ver, vreemd land dicht bij God leefde. Hij riep uit: 'Hoe zou ik dan dit een zo groot kwaad doen, en zondigen tegen God!' (v. 9). Dat is het geheim van een leven met God. Iedere zonde in de eerste plaats te beschouwen als een zonde tegen Hem. Jozef bleef staande, maar de door wellust aangedreven vrouw was vast van plan haar zin door te drijven. Het leek wel of de standvastigheid van Jozef haar nog vuriger en feller maakte. Dat moest natuurlijk 'verkeerd' aflopen. Je leest het in vers 12 tot en met 20. De intens gemene vrouw schroomde niet om haar toevlucht tot de leugen te nemen en de meest vuile laster over Jozef uit te storten. Je leeft in een wereld waarin de leugen nu eenmaal gemakkelijker wordt geloofd dan de waarheid – en zo verging het ook Jozef. Een woedende Potifar gooide hem in de gevangenis. Hij voelde zich bedrogen door Jozef, maar hij werd bedrogen door zijn eigen vrouw en zo verloor hij zijn beste slaaf.

Maar zelfs in deze weg werkte de HEERE. Zelfs in deze weg! Het was voor Jozef misschien wel de zwaarste beproeving tot nog toe. Zijn volkomen zuivere aard werd door laster besmeurd. Voor de tweede maal in zijn leven werd zijn mantel gebruikt om klinkklare leugens te bedekken (vergelijk 37:31-33 met 39:16-18) en als een onschuldige werd hij in de gevangenis geworpen. En toch... zoals ik net al schreef: ook deze weg gebruikte de HEERE. Hoe dan?

Denk eens na. Jozef was een slaaf van Potifar. Hij had Jozef gekocht en hij had geen enkele reden om Jozef ooit weer vrij te laten. Er was voor Jozef dus weinig reden om te geloven dat hij ooit weer een vrij man zou worden. Laat staan dat zijn dromen, door God gegeven, ooit waar zouden worden. Maar toen was daar die vrouw. En met al haar gemenigheid werd ze het middel in Gods hand voor Jozefs bevrijding. De gevangenis was het begin van Jozefs vrijheid. En niet alleen zijn

vrijheid, maar ook zijn uiterste verhoging tot onderkoning van Egypte. Is het geen wonderlijke weg? Door de gevangenis naar de vrijheid en de kroon. Is de God Die deze weg heeft bestuurd geen wonderlijke God? En die God leeft nog. Hij is de God en Vader van onze Heere Jezus Christus en in Hem de God en Vader van allen die in Zijn Naam geloven. En zij leren allen iets van die wonderlijke weg kennen. Door lijden tot heerlijkheid. Door de dood naar het Leven. Van het kruis naar de kroon. Geloofd zij Zijn Naam.

Misschien kunnen we door dit Schriftgedeelte heen onze gedachten ook nog leiden naar die meerdere Jozef, de Heere Jezus Christus. Laat dat altijd je uiteindelijke doel zijn. Je ogen af te wenden van jezelf, van deze wereld, en ze te richten op Hem, door Wie wij tot God naderen.

Bij het lezen van de woorden 'als nu zijn heer zag, dat de HEERE met hem was ... zo vond Jozef genade in zijn ogen' (v. 3, 4) en soortgelijke woorden in vers 21, moet ik denken aan die woorden in Lukas 2: 'En Jezus nam toe in wijsheid, en in grootte, en in genade bij God en de mensen' (v. 52). Vrijwel dezelfde woorden worden trouwens voor de jonge Samuel gebruikt (1 Sam. 2:26). We zien onze Heere hier als Mens. Waarachtig, volkomen Mens. Een Mens zoals jij en ik, met één verschil: onze verdorven aard, de zonde. (Lees bijvoorbeeld Heb. 4:15). Bij het overdenken van Christus als Mens moeten we nooit uit het oog verliezen dat Hij tegelijkertijd God Zelf is. Het is voor ons te wonderlijk om te kunnen begrijpen, maar laat die waarheid een bron van verwondering en aanbidding voor je zijn door het geloof: de Heere Jezus Christus, God en Mens. 'En Jezus nam toe in wijsheid, en in grootte, en in genade bij God en de mensen.' Ik ga nu niet opschrijven wat deze woorden allemaal inhouden. Heel veel kun je zelf (biddend) overdenken. Bedenk bijvoorbeeld dat ook Hij Kind is geweest en heeft moeten leren. Hij heeft dezelfde leeftijd gehad als jij nu hebt. Dezelfde problemen, groot en klein, die bij elke leeftijd horen. Hij nam toe in wijsheid en in genade zowel bij God als de mensen. Maar tegelijkertijd was Hij onbegrepen, zelfs door Zijn eigen (aardse) vader en moeder. (Luk. 2:48-50). Hij was als een volslagen vreemdeling te midden van Zijn eigen volk.

Dat toenemen 'in genade bij God en de mensen' gebeurde overigens wel in een weg van vernedering! Beschouw de vleeswording van God [dat betekent dat Hij onze natuur heeft aangenomen, Mens is geworden] nooit als iets vanzelfsprekends. Het moet ons brengen tot de diepste eerbied als we bedenken hoe God, de Allerhoogste, de Schepper van hemel en aarde, als een hulpeloos Kindje geboren heeft willen worden. We lezen zelfs dat Hij gehoorzaamheid geleerd heeft, uit hetgeen Hij heeft geleden. (Heb. 5:8). Het is de grootste afdaling geweest dat Hij Zich zo heeft willen onderwerpen. Voor ons nooit te doorgronden, zelfs niet als we zo'n levensweg door de diepte als Jozef zouden hebben. Als we daar zo over nadenken, hebben we dan geen reden om ons diep te schamen over dat harde, koude, hoogmoedige hart dat nooit de minste wil zijn? Hoe

goed is het dan, als we zo tobben met de verzoeken in ons eigen hart, om te lezen: 'Want in hetgeen Hij Zelf, verzocht zijnde, geleden heeft, kan Hij degenen, die verzocht worden, te hulp komen.' (Heb. 2:18).

Leer uit het leven van Jozef en van onze Heere dat toenemen 'in genade bij God en de mensen' voert over een vernederende weg. Een weg die wij zelf nooit zouden kiezen en wellicht liever een weg die wij ook niet willen, maar een weg waarop het tegelijkertijd onze grootste vreugde is om te mogen zien dat Hij ons is voorgegaan op die weg: vrijwillig, gehoorzaam aan Zijn Vader, zodat Hij ons te hulp kan komen.

Natuurlijk zien we in de laster die over de onschuldige Jozef kwam ook iets van de geweldige leugens waarmee onze Heere gesmaad werd en wordt. Dat is te duidelijk om daar veel over te hoeven schrijven. Lees alleen het zevenentwintigste hoofdstuk uit het Evangelie naar Mattheüs, en let op alles wat er over Hem en tot Hem gezegd werd. Het heeft Zijn lijden meer dan verdubbeld. En dat als de Onschuldige.

Tenslotte nog iets. Midden tussen het levensverhaal van Jozef plaatst de Heilige Geest een bladzijde uit het leven van Juda en zijn nageslacht. Het achtendertigste hoofdstuk hoort wat tijd betreft waarschijnlijk voor het zevenendertigste, maar toch vinden we het erna. Feitelijk op een hele bijzondere plaats. Als een mens de geschiedenis van Jozef geschreven zou hebben, zou hij van Genesis 37:36 direct doorgaan met Genesis 39:1. Maar de Bijbel is zo geheel anders dan alle boeken van mensen. Hier is het God Die spreekt. Waarom komt opeens de geschiedenis van Juda er tussendoor?

Ten eerste was Juda degene geweest die met het plan gekomen was om Jozef te verkopen (Gen. 37:26, 27) en nu komt het verschil in karakter openbaar. Tegenover de duistere gebeurtenissen vol van zonde, vooral op het seksuele vlak, blinkt de reinheid van Jozef extra uit.

Ten tweede is daar Gods genade die ons ook in dit hoofdstuk toe schittert. Als wij het voor het zeggen zouden hebben, zouden wij met deze Juda niets meer te maken willen hebben en gaat onze bewondering uit naar Jozef. Hij is de ware held in onze ogen en wij zouden hem de hoogste plaats toebedelen. En toch vinden we juist de namen van Juda, Thamar, Perez en Zera terug in het geslachtsregister van de Heere Jezus Christus, al in de eerste regels van het Nieuwe Testament. (Mat. 1:2, 3). Aan de ene kant is Hij de Zoon van David, een Koningszoon, een Prins. Aan de andere kant vinden we mensen van de laagste komaf in Zijn voorgeslacht. Hij is de Verlosser van Israël! Er is geen zondaar te groot om door Hem te worden aangenomen. Dat is zelfs de prediking van Zijn geslachtsregister en Genesis 38.